

Lp Karmen Joller
Sotsiaalminister

24.09.2026

Eesti Arstide Liidu avalik pöördumine patsiendisaladuse kaitsmiseks

Eesti Arstide Liit avaldab sügavat muret seoses olukorraga, kus patsientide terviseandmetele on ligipääs Politsei- ja Piirivalveametil, Kaitseressursside Ametil ja teistel riigiasutustel. Osaliselt on neile antud ligipääs TEHIKu, osaliselt X-tee teenuste kaudu. Andmed, mis on kogutud inimeste ravimiseks, liiguvad tervishoiuväliste riigiasutuste käsutusse hoopis teistel eesmärkidel. Terviseandmete päringuid tehakse ka ilma patsiendi nõusolekuta ja patsiendil puudub võimalus jälgida, kellele tema andmeid on väljastatud.

Selline olukord on lubamatu ja seab ohtu kogu tervishoiusüsteemi usaldusväärsuse. Arsti-patsiendi ravisuhe põhineb eelkõige usaldusel. Patsiendisaladuse hoidmine on üks arstieetika põhialuseid. Patsient peab saama avaldada arstile oma tervise ja eraeluga seotud delikaatseid andmeid – rääkida sõltuvustest, vaimse tervise probleemidest, seksuaalkäitumisest, perekondlikest suhetest või mis tahes muudest asjaoludest, mida arst peab diagnoosimisel ja ravimisel teadma ning arvestama. Kui pole kindlust, et need andmed ei satu ravisuhtega mitteseotud isikute kätte, tekib oht, et inimene jätab arsti poole pöördumata või olulise info rääkimata, sest kardab, et tema tervise kohta kogutud teavet võidakse tulevikus kasutada tema vastu.

Riik kohustab arste patsiendisaladusena käsitletavaid andmeid kesksesse infosüsteemi edastama, seega peab riik tagama ka nende hoidmise patsiendisaladusena. Tervise infosüsteem ja selle haldaja TEHIK kuuluvad sotsiaalministri valitsemisalasse, kes vastutab andmete kaitstuse eest. Seda vastutust ei saa jagada TEHIK'u, X-tee, politsei ja erinevate ministeeriumide vahel nii, et lõpuks ei vastuta andmete eest keegi.

Eesti Arstide Liit nõuab, et patsiendi nõusolekuta ligipääs tervise infosüsteemi andmetele peatatakse viivitamatult kuni selgete, põhiseaduspäraste ja sõltumatult kontrollitavate tagatiste loomiseni. See peab puudutama kõiki riigiasutusi ja kõiki tehnilisi ligipääsuteid. Seadusega selgelt sätestatud erandjuhtudel võib ligipääsu anda kohtu loal.

Kui riik ei suuda tagada, et patsiendisaladus jääb saladuseks ka pärast infosüsteemi sisestamist, peavad arstid paratamatult kaaluma, kas nad saavad senisel viisil andmete sisestamist jätkata. Arstide liit ei soovi, et meie liikmed sellise valiku ette sattuksid.

Ootame Teilt otsustavat tegutsemist ja kiire lahenduse leidmist patsientide terviseandmete kaitsmiseks.

Lugupidamisega

allkirjastatud digitaalselt

Neeme Tõnisson
Eesti Arstide Liidu president